

חיי שרה - בחירת בת זוג

[נכתב ע"י הרב משה צוריאלי, מתוך ספרו "אוצרות התורה" – שיחה 3.
הבהרה: בהסכמת הרב, מאמר זה נערך ע"י תלמידו, אך טרם הגיחו]

אנו מתפלאים מאד כיצד הביאו ליצחק אישה מבלי שחקר בעניינה ובתכונותיה, וסמך על חכמת אליעזר עבד אברהם. ודאי שלפי מושגי דורנו זה, נראה הדבר כאילו כפו עליו את הנישואין הללו. וכל שכן שהפסוק מעיד שאהב אותה רק אחרי הנישואין "ויביאָה יצחק האוהלה שרה אמו, ויקח את רבקה ותהי לו לאשה, ויאהבָהּ" (בראשית כד, סז).

וכבר העיר רש"י הירש בפירושו שחינוך בית-ישראל הוא, שהאהבה באה רק אחרי הנישואין, שלא כטעותם של בני תרבות הנכרים הסבורים שאהבה תבנה בין בני הזוג מלפני הנישואין. כפי שבארתי בעז"ה בתחילת ספר "בית יחזקאל", שהמצב לפני הנישואין אינו אלא חשק נפסד המושתת על קסם חיצוני, ולא אהבת אמת בשל שותפות נפשית שביניהם.

ויסוד זה התבאר גם ע"י המלבי"ם (על דברים כד, א) על פסוק "והיה אם לא תמצא חן בעיניו" הכותב: "מכאן תשובה למתלוצצים מאבותינו שהיה דרכם בקחתם נשים לבניהם, חקרו רק על המשפחה ועל הנהגת אביה ואמה ועל מדותיה של הנערה, ורק קודם הנישואין היה החתן רואה את פני הנערה. אבל נביטה צור מחצבתנו אברהם אבינו... חפץ שתהיה ממשפחתו ומבית אביו שידע צניעותם... וכתב שם "ויביאה יצחק" ורק אח"כ "ויאהבה" וכן היה מנהג ישראל בשיבתם על אדמתם, כמו נטיעת עץ אשר מגרגיר קטן בכל יום יגדל ויתעבה יותר, כן היתה אהבתם שבתחילה היה רק זיק אהבה, וע"י כשרון המעשה ניתוסף בכל יום אהבה. ונמצא שעיקר האהבה היתה נגלית רק אחרי הנישואין... וגם השכל מחייב שטוב היה מנהג אבותינו, כיון שקודם הנישואין לא ידע האיש בבירור מזג האשה, וכן האשה לבעל, לכן בהכרח היה ההסכם שנכון (הדבר) גם אם יהיה (רק) בדרך ממוצע.

אבל (=לעומת זאת) כפי המנהג החדש, יתלמדו בני הזוג מקודם איך לתפוס בלבם זל"ז אהבה אשר אין בעולם דוגמתו, רק במשלים ובהצגות. לכן כשיתוודע להם אח"כ שהטעו זה את זה, תתקרה האהבה עד שתהיה לאין ואפס" עכ"ל.

כלומר, בימות קדם נכנסו לשותפות הנישואין בהתכוננות נפשית להתנהג במדות טובות זל"ז ועי"ז הם בנו את יחסי הידידות. אבל לא סמכו על ההפגנה החיצונית של ידידות, אשר לשעות הקצובות של הפגישות היא קלה להציג ומגזימים בערכה, ומיד אחרי הנישואין רואים שהיתה זאת רק הצגה וחיצונית, ואז בא תור האכזבה וההתפכחות, ולפעמים ח"ו תור המריבות והגרוע מזה.

וכן כתב ר' אליהו דסלר: "האמת הפשוטה היא שכל אדם בבוחרו אשה לעצמו ימצא אח"כ כשתעבור השיכרות ממנו כי אין בה כלל ממה שחשב, וטעות גדולה היתה בידו. ואפילו אלו בעלי-תאווה אשר שנים רבות ילכו יחד, ימים ולילות, וחשבו שכבר למדו להכיר את השני היטב, אינם יודעים כלל מכוחותיהן ומטבען. ואין אפילו פעם א' אשר אחרי חתונתם ימצאו שזו יש בה ממש אותן המדות אשר חשבו שיש לה. ואם מדמה בנפשו שמצא טעם לעזוב אותה קודם שהסכימו לחתונה, וחושב שזה מפני שמצא בה דבר רע, גם זו טעות היא. הוא רק מפני שכעס עליה או שמצא אחרת נאה הימנה, או הרגיש שהיא הולכת גם עם אחר ומתקנא בה" (יימכתב מאליהו, ח"א דף 73)

והנה שאלו את הגאון רבי משה פיינשטיין אם טוב הדבר שבני זוג יתרועעו יחד כמה ימים שלמים לפני החתונה, שהיא תבשל לו מאכלים וכדומה ויעשו בחינה ממושכת אם הם מתאימים זל"ז. הגאון ענה כך: "למעשה אין זה כדאי, כי אין להתחכם הרבה. והאשה המוצאת חן במראה ובמשפחתה ושמעותה טובה שהיא שומרת דת, יש לסמוך ולישא אותה בתקוה שהיא המזומנת לו מן השמים. ואין צורך לבחון אותה תחילה וגם שלא יועיל כי אין הבחנה זו כלום. ותמים תהיה עם ה' אלהיך" (יו"ד, ח"א,

ס"ז צ') (ע"ע שיחה שלישית של פרשת ויצא, "זיווג מן שמים")

ראינו מדבריו שהוא לא נתן שום משקל לשאלה אם קיים כח משיכה, והתקשרות לְבִית לפני החתונה. כי האמת היא שהאהבה נוצרת ע"י שיתוף הפעולה של בני הזוג אחרי הנישואין, אהבה נוצרת ע"י ששניהם יחד מטפלות בבעיות השוטפות של החיים. וכך הורו חז"ל: "אם חפץ אתה להדבק באהבת חברך, הוי נושא ונותן בטובתו" (דרך ארץ זוטא, פ"ב). וכבר כתב ר"א דסלר, תיבת 'אהבה' באה מלשון 'אהב' (=אתך, בארמית) ("מכתב מאליהו", ח"א, 38-39).

כל צד צריך לתרום לבנות את האושר של השני והרגשתו הטובה, וזה עצמו יגרום שגם הצד השני יטרח בטובתו ויתאמץ למענו. הם חייבים לראות את המכנה המשותף שביניהם כחשוב הרבה יותר מאשר השונה שביניהם. ולבסוף יווכחו שגם השינויים שיש ביניהם עוד מוסיפים להשלמת האופי, כדברי הנצי"ב ("הרחב דברי לבראשית ב, יח, וכן ד, יט). וכן כתב מהר"ל ("נתיבות עולם", אהבת ה', פ"א).

תורתנו היא תורת חיים, ובה עצות טובות לכל בעיה ובכלל זה בחירת בת-זוג.